

V PARKU PO

POLEDNI

Neslyšným krokem se přiblížila noc a jí se pomalu začaly zavírat oči. Měla nádherná očka. Modravá jako ranní obloha, lesknoucí se v paprscích slunce jako bezedná tůňka kdesi uprostřed hlubokého lesa. Ležela na studené zablácené zemi zcela ztracená a opuštěná. Jako by ji někdo odhodil a už nikdy nechtěl zvednout. Její vyhublé tělo se třáslo zimou a ohydný smrad, jenž se šířil po celé místnosti, již necítila. Šaty měla potřhané a zmáčené barvou krve. Černé havraní vlasy jí ostříhali, čímž ještě více byly na obdiv světu vystaveny popáleniny a čerstvé rány na krku. Proužek krve jí pomalu stékal po sametové tváři a modřina pod okem jako by se s přicházejícím odpuštěním zmenšila. Pusa ji bolela a zuby již skoro žádné neměla. Ruce zjizvené a poškrábané pálily.

Dýchala ztěžka. Nádech, výdech. Nádech, výdech. Plíce jí pomalu přestávaly fungovat a ruce se počaly chvět. Na zádech cítila krůpěje potu, které zároveň pálily jako plameny nevitaneho ohně a zároveň studily jako ledové kry v půlnoční tmě.

Věděla, že se blíží konec. Nevylekalo ji to. Nezlobila se. Vívala smrt s otevřenou náručí, protože věřila, že každý nakonec ve své ráně najde nůž, kterým sám zabíjel.

„Čekal na mě a já v tu chvíli věděla, že jej nedokáži opustit.“ Magdaléna seděla s knihou v ruce na lavičce v parku a stále dokola četla jednu větu. Od začátku do konce, od konce na začátek, znovu a znovu, pořád dokola. Nemohla se soustředit. Myšlenky jí stále odbíhaly kamsi do dálek bolesti, stezku a lítosti. Zklamání, pohrdání a nepochopitelnosti.

Vzdorně zavřela knihu a položila ji na lavičku vedle sebe. Zadívala se na blankytné nebe bez mráček a zhluboka se nadechla. Vzduch voněl jarem a záchvěvem ranní rosy. Na kostelní věži právě odbíjela druhá hodina a z ulice doléhaly zvuky aut a splašené kroky lidí, kteří spěchali kdoví kam.

Najednou si vedle Magdy přisedl jakýsi mladý muž. V rukou držel včerejší noviny a balíček cigaret. Magdaléna se na něj jen letmo podívala a pak dále hleděla do nebe a přemýšlela o tom, jaký by byl asi svět, kdyby nebyla válka.

„Nedáte si?“ promluvil na ni znenadání.

Magda sebou trhla a vylekaně se na muže podívala. Mile se usmíval a nabízel jí cigaretu.

„Ne, děkuji.“ Zavrtěla hlavou a sáhla po své knížce. Otevřela ji a četla znovu, pořád dokola, tu stejnou větu.

„Co to čtete?“ zeptal se zvědavě muž.

„Modravé dálky.“ řekla a dál soustředěně hleděla na právě rozečtenou stránku.

„To zní zajímavě.“

Jen přikývla.

„Ráda čtete?“ Nedal pokoj.

„Moc ráda.“

„A co jiného děláte ráda?“

Překvapeně na něj pohlédla.

„Já třeba rád hraju šachy, chodím na procházky a povídám si s krásnými slečnami na lavičce v parku.“

Magda se zasmála.

„A co vy děláte ráda?“

„Ráda si čtu, ráda zpívám a pečů dorty.“

„Vážně? To je ohromné,“ neskřýval nadšení, „jaký máte nejradši? Já třeba miluji čokoládový, jahodový, vanilkový, krémový nebo borůvkový. Hm, jen při pomýšlení na to sladké sousto v puse se mi sbíhají sliny.“

Magdaléna pobaveně zakroutila hlavou a vrátila se k četbě knihy.

„Ale no tak, slečno, vy si se mnou nebudete povídat? Vždyť jsme tak krásně začali.“ Zlobil se jen tak na oko.

Pousmála se.

„Jak se jmenujete, slečno?“

„Magdaléna.“

„Půvabné jméno.“

Usmívala se od ucha k uchu a dál zarytě pozorovala písmenka na straně 154.

„Já jsem Vladimír.“

„Těší mě.“

Potřásl si rukou a Vladimír si zapálil druhou cigaretu.

„Co děláte, slečno Magdo?“

Vylekaně k němu vzhlédla. Ví něco? Může něco tušit? Hledala náznak odhalení v každém nepatrném záchvěvu řas. Jeho tváři ale dál vévodil bláhový úsměv a vyzařovala z něj nepolapitelná volnost a bezstarostnost, že Magdalénu strach ihned opustil.

„Učím děti.“

„Vážně?“

„Mhm.“

„To je nádherné.“

„Je to krásná práce.“ Pokývala hlavou.

„A co děláte vy, pane Vladimíre?“

„Já se jen tak protloukám světem. Sem tam přespím v hostinci, někdy schoulený v průčelí domu, a občas mi nějaká slečna nabídne nocleh u sebe doma.“ Rozhodil nevinně rukama a mrkl na Magdu, která mu nevěřila ani slovo.

Pak chvíli mlčeli.

„Máte ráda vtipy?“

„Jen ty dobré.“

„A dovolíte, abych Vám jeden řekl? Vy pak můžete posoudit, jestli byl dobrý nebo ne.“

„Proč ne?“ Zavřela knihu a přívětivě se na Vladimíra usmála.

Povídali si spolu dlouho, a když se začalo stmívat a ochladilo se, Vladimír Magdaléně půjčil svůj kabát. Postupně, s každým novým smíchem a ztraceným zábleskem pocitu strachu, si k sobě přisedli blíž a blíž a jejich slova byla stále důvěrnější a důvěrnější.

„Opravdu se jen tak protloukáte světem? Myslím, že v téhle době to moc nejde.“ Zadívala se mu Magda zvědavě do očí.

Chvíli váhal, než odpověděl. „To jsem si vymyslel. Pravda je úplně jiná. Krutá a nelítostná a já se bál, o ní mluvit.“

„Se mnou se nemusíte bát.“

Pohlédl jí do modravých očí, které plály jiskřičkami shovívavosti a něžnosti a nechal se polapit jejich zranitelností.

„Jsem žid.“ zašeptal.

Oči jí sklouzly na levou stranu kabátu, který jí příjemně zahříval, ale žádná žlutá hvězda tam nebyla.

„Na útěku.“ dodal pak skoro neslyšně.

Zatřásla se, když to vyslovil. Podívala se na něj a on se na ni smutně usmál.

„Já, víte, před válkou jsem byl šťastně zamilovaný do jedné překrásné dívky, Zdeničky. Měli jsme se brát, ale pak přišla válka a já dostal transport do Terezína. Nechtěl jsem ji opustit. A taky jsem měl strach, a tak mě schovala na venkově u své tety. Ta za půl roku zemřela a Zdenička se přestěhovala do jejího domu. Žili jsme zase spolu a já i přesto, že jsem byl uzavřen v jedné pochmurné místnosti dvacet čtyři hodin, tisíc čtyřista čtyřicet minut a osmdesát šest tisíc čtyřista sekund denně, jsem byl šťastný. Mohl jsem moji Zdeničku držet za ruku, políbit ji a hladit po kučeravých vlasech, vyprávět jí o svých přáních a o tom, co bych s ní chtěl ještě všechno zažít. Vždycky se nádherně smála a já chtěl, aby ta chvíle nikde neskončila. Pak se ale jednoho dne nevracela domů. Venku se stmívalo a za okny zkrěhotaly vrány. Nedokázal jsem vnímat ubíhající vteřiny, které mi připadaly jako věčnost, a když se pak na nebi uhnízдила první hvězda, slyšel jsem v rádiu, které neslyšně hrálo v kuchyni, jak šeptá její jméno. Její jméno v doprovodu směsice dalších patnácti neznámých jmen. Nemohl jsem popadnout dech. Hlasy v rádiu jako by najednou křičely ohlušujícím křikem a mně se podlomila kolena. Necítil jsem nic. Jen prázdnotu a nicotu a z nedozírných dálek jako by se přibližovala slova v doprovodu bubnujících poslušů smrti „Dnes popraveno,“ zlomil se mu hlas, „zemřela kvůli mně.“ Přes slzy neviděl a ona jej objala.

Když se utišil, pohlédla mu povzbudivě do očí a zašeptala: „Nikdy by nezemřela kvůli vám, ale pro vás. V tom je rozdíl. Na to nezapomínejte.“

S laskavou důvěřivostí se na ni usmál a ona jej láskyplně pohladila po tváři.

„Co se stalo dál?“ zeptala se po chvíli.

„Nevěděl jsem, co mám dělat. Nedokázal jsem nad ničím přemýšlet. Popadl jsem kabát a pár potravinových lístků, co nám ještě zbylo, a utekl jsem. Sedl jsem na první vlak a ten mě dovezl sem. V noci jsem pak přespával v jedné opuštěné továrně. Jsem tu ale už moc dlouho, abych si mohl myslet, že o mně nikdo neví, a tak teď čekám na poslední večerní vlak, abych odjel na Moravu za jedním svým kamarádem z dětství, s prázdnýma rukama a s nadějí ve ztracených vyhlídkách.“ Hleděl na zem a pozoroval špičky svých bot, jež byly ušmudlané od písku.

„Můžete zůstat u mě.“ nabídla mu Magdaléna.

„To je od vás velmi milé, slečno, ale to nejde.“

„Proč by...“

„Ne, vážně. Děkuji Vám. Vážím si toho, ale ne.“ Pohládl jí po ruce a jemně se na ni usmál. Pak se na chvíli oba odmlčeli a zadívali se na potmělou oblohu, na kterou se vkrádal měsíc v doprovodu svých věrných hvězd.

„Taky mám jedno tajemství.“ prolomila po chvíli ticho Magda.

Pohlédl na ni překvapeně s nedočkavostí v očích.

„Já... víte... Jak jsem říkala, že učím děti...“ přikývl, „já... já... učím židovské děti.“ Zarděla se a sklopila oči.

„Vážně?“ podivil se užasle.

„Ano. Dneska by to bylo přesně půl roku, co mě má kamarádka Helena poprosila, jestli bych u ní doma tajně nevyučovala její dceru Aničku s jejími dvěma kamarády. Nechtěla jsem tu

nabídku nejdříve přijmout, měla jsem strach. Ale když jsem pak Aničku uviděla, ihned jsem změnila názor. Měla tehdy na sobě blankytně modré šatky s bílými puntíky a ve vlasech kopretiny. Krásně se smála a za darem radosti nehledala nic, co by si život chtěl vzít na oplátku. Jedla mandlové sušenky a vyprávěla mi o černém pejskovi, kterého maminka nedávno odvedla na nekonečné prázdniny. V očích jí plály jiksřičky nezbednosti a neskrývaného uličnictví a já si v tu chvíli uvědomila, že mi až děsivě připomíná mě samotnou, když jsem byla tak malá jako ona. Tehdy jsem se cítila tak bláhově, šťastně, nepokořitelně a nezničitelně a Anička mi dala naději, že bych se tak znovu v její blízkosti mohla cítit. A tak jsem souhlasila a další den jsme se už s Aničkou, Petříkem a Klárkou učili násobky tří.“

Magda se při té vzpomínce usmála.

„Dneska jsem ale přišla k jejich bytu a přede dveřmi seděl Petřík. „Nikdo neotvírá.“ sdělil mi a já se vylekala, že se jim něco stalo. Zvonili jsme dlouho a neustále, ale nic se nedělo. Pak se náhle pootevřely dveře na druhé straně chodby a neznámý tichý stařenčin hlas do ohlušujícího ticha zašeptal: „Nechte toho. Nikdo není doma. Odjeli. Říkali, že přijdete. Tohle vám tu nechali.“ Natáhla do chodby svoji vrásčitou ruku, v níž se chvěl malý lístek papíru. Už když mi ho Petřík podával, jsem tušila, že nevěstí nic dobrého. Opatrně jsem jej rozevřela a četla řádky zkrápěné stopami slz:

*Má nejdražší přítelkyně,
dnes odjíždíme do Terezína společně s Klárčinou rodinou. Mrzí mě, že jsem se s tebou nemohla rozloučit a že ty jsi nemohla říct sbohem děvčatům. Ale víš, ja vím, že i kdybys měla možnost nám jít zamávat, neudělala bys to, protože ty věříš, že loučení je zbytečné, protože nikdy nic není naposled. A tak věřím i já, že tohle není mé poslední sbohem a že s tebou budu moci ještě někdy posedět v parku a číst si knihu nebo jen tak mlčet, protože i mlčení má s tebou smysl. Mám tě ráda.*

S láskou tvá

Helena

Petřík to nechápal a zlobil se, že odjeli na výlet a jeho nevzali s sebou. Nepochopil mé slzy a chvějící se hlas, který ho prosil, ať jde pro dnešek domů.“ Magda plakala, ale vyprávěla dál. „Asi tak před měsícem jsem se vracela něco po půlnoci od rodičů domů. Byla tma a na zemi se třpytily záblesky sněhových vloček. Mrzlo, byla mi zima. Když v tom naproti mně kráčet malý chlapeček. Bylo mu sotva dvanáct let. Usmál se na mě a pozdravil, ale já mu nevěnovala moc pozornosti. Spěchala jsem rychle do tepla. Když v tom jsem uslyšela, jak se chlapec dal do běhu, křik, výstřel a pak ohlušující ticho. Projel mnou mráz úleku a schovala jsem se do průčelí jednoho domu. Nemohla jsem podpadnou dech, jak jsem se hrozně bála. A v tom najednou po silnici projelo velké černé auto s několika poházenými těly na korbě. Vyděšeně jsem klopila zrak na kola dodávky, když v tom mé oči spatřily tělíčko toho malého nevinného chlapce, jemuž se v očích zrcadlil děs, zloba a temnota, a teprve v tu chvíli jsem si všimla, že mu na kabátu svítí do černočerné noční tmy žlutá hvězda.“ Na chvíli se odmlčela a zavřela oči. „Když jsem pak dneska seděla na studených schodech v šeru chodby a snažila se pochopit tento zpřeházený svět, došlo mi, že Aničku s Klárkou potkal ještě mnohem horší osud než toho malého chlapce. A víte proč?“

Vladimír nechápavě zavrtěl hlavou. „Protože jim s každým ztraceným smíchem a další hořkou slzou v jejích očích berou velmi pomalu a líně to, co milují nejvíce.“

„Co je to?“

„Život.“

Slané slzy jí stékaly po tváři a on ji přitisknul k sobě a něžně hladil po havraních vlasech, které měla svázané červenou mašlí.

„Věříte v lásku?“ zeptal se jí pak.

Pohlédla na něj zmateně.

„Věříte v lásku?“ zeptal se znovu.

„Vždy pominula.“ špitla.

„Věříte v přátelství?“

„Vždy zklamalo.“

„Věříte ve štěstí?“

„Vždy odešlo.“

„Věříte v osud?“

„Vždy ublížil.“

„Věříte ve spravedlnost?“

„Bojím se v ní věřit. Nechci, aby mě ponížila.“

„Věřte, že každý ve své ráně nakonec najde nůž, kterým sám zabíjel.“

„To napsal Wolker, že ano?“

„A nemýlil se, vidíte.“

Usmála se a složila ruce do klína.

„Víte, co mi běželo hlavou, když jsem pak dnes přišla domů?“

Pohlédla mu do tváře a hledala náznak toho, že jí za svá slova neodsoudí. On se na ni díval tak něžně a s nevinnou lidskou důvěřivostí, že bez zábran zašeptala: „Kdo mě teď bude dělat šťastnou. Kdo mě rozesměje a naplní život blaženou hudbou. Kdo mi ukáže ukryté poklady světa, které jsem zapoměla nebo se nenaučila vidět.“ Zakroutila hlavou a nesměle se poškrábala na nose. Nechtěla již plakat, ale neubránila se dalším trpkým slzám.

Chystal se jí nabídnout svůj kapesník, když v tom na kostelní věži odbila desátá hodina a Vladimír vylekaně pohlédl směrem k nádraží.

„Už budu muset jít.“ řekl smutně a zadíval se na Magdalénu s kajícími očích.

Usmála se na něj, sundala si jeho kabát a poděkovala. Políbila ho na tvář a pomalu odcházela směrem domů.

Když pak odemykala vstupní dveře od svého bytu, poklidné ticho ulice narušil Vladimírův hlas: „Slečno Magdo! Počkejte, Magdaléno.“

Ohlédla se a uviděla, jak za ní běží. V tu chvíli ji zaplavila vlna sladké radosti a nedokázala se ubránit úsměvu. Doběhl k ní a nemohl popadnout dech.

„Zapoměla jste si knihu.“ Zadíval se na ni s chlapeckou nejistotou v očích.

„Děkuji.“

Když se pak pro knihu natáhla, dotkla se jeho ruky a on ji zachytil a přitáhl k sobě. Její modré oči se třpytily v odrazu hvězd jako bezedná tůňka kdesi uprostřed hlubokého lesa a on jí za ucho zastrčil zbloudilý pramínek vlasů.

„To já děkuji.“ zašeptal a letmo ji políbil. Jemně a bázlivě a pak odhodlaně a rozhodně.

Držel ji kolem pasu a ona se celá chvěla. Pak náhle zablikala pouliční lampa a on se od ní odtáhl. Vyplašeně na něj pohlédla, on na ni neposedně mrkl, a než se nadála, byl pryč. Zbyl tu jen jemný závan jeho vůně a prázdná ulice bez pochopení a vlídnosti.

Druhý den se brzy ráno vydala Magdaléna pro Petříka domů, aby šli spolu na časnou procházku do parku. Kráčela jarním ránem opojená včerejším večerem a pokořená bolestí včerejšího dne, že si ani nevšimla, že před jejím domem stojí černé auto a v něm tři zlověstní muži. Pobrukovala si neznámou melodií a rozhlížela se po poloprázdné ulici, když v tom za sebou znenadání uslyšela jeho hlas, jak volá její jméno. Vylekalo jí to, ale s úsměvem na tváři se otočila. A opravdu, stál tu on. Už, už se chtěla k němu rozběhnout a obejmout jej, když v tom si všimla červené pásky s černým hákovým křížem na jeho rameni. Prohlédla si pořádně jeho šat, černou uniformu, a v tu ránu jiskřičky naděje v jejich očích vystřídaly

plameny pekla, které ji začaly spalovat. Rozum jí velel, aby se otočila a utekla, ale jediné, na co se zmohla, bylo, že mu hleděla upřeně do očí a čekala na to, až se opět objeví výraz něžnosti a nevinné lidské důvěřivosti, který včera tak zářil na jeho tváři. Ale on se jen pohrdavě ušklíbl a se samolibostí v hlase se otočil ke svým dvěma společníkům: „Tak tady ji máme, hoši.“

Neslyšným krokem se přiblížila noc a jí se pomalu začaly zavírat oči. Měla nádherná očka. Modravá jako ranní obloha, lesknoucí se v paprscích slunce jako bezedná tůňka kdesi uprostřed hlubokého lesa. Ležela na studené zablácené zemi zcela ztracená a opuštěná. Jako by ji někdo odhodil a už nikdy nechtěl zvednout. Její vyhublé tělo se třásló zimou a ohyzdný smrad, jenž se šířil po celé místnosti, již necítila. Šaty měla potrhané a zmáčené barvou krve. Černé havraní vlasy jí ostříhali, čímž ještě více byly na obdiv světu vystaveny popáleniny a čerstvé rány na krku. Proužek krve jí pomalu stékal po sametové tváři a modřina pod okem jako by se s přicházejícím odpuštěním zmenšila. Pusa ji bolela a zuby již skoro žádné neměla. Ruce zjizvené a poškrábané pálily.

Dýchala ztěžka. Nádech, výdech. Nádech, výdech. Plíce jí pomalu přestávaly fungovat a ruce se počaly chvět. Na zádech cítila krůpěje potu, které zároveň pálily jako plameny nevítaného ohně a zároveň studily jako ledové kry v půlnoční tmě.

Věděla, že se blíží konec. Nevylekalo ji to. Nezlobila se. Vířala smrt s otevřenou náručí, protože věřila, že každý nakonec ve své ráně najde nůž, kterým sám zabíjel.